

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

traduki

Această carte a apărut cu sprijinul oferit de TRADUKI, o rețea pentru promovarea literaturii din care fac parte: Ministerul Federal al Afacerilor Europene și Internaționale din Republica Austria, Ministerul Afacerilor Externe din Republica Federală Germania, fundația culturală Pro Helvetia din Elveția, KulturKontakt Austria, Institutul Goethe, Agenția Slovenă de Carte JAK, Ministerul Culturii din Republica Croația și Fundația S. Fischer.

MARTIN SUTER

Small World

Traducere din germană și note de
HERTA SPUHN

HUMANITAS
fiction

Redactor
IOANA VÎLCU

Coperta
ANGELA ROTARU

MARTIN SUTER
SMALL WORLD

Copyright © 1997 by Diogenes Verlag AG Zürich

All rights reserved.

© of the translation S. Fischer Foundation by order of Traduki

© HUMANITAS FICTION, 2012, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30 / 0372 189 509

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SUTER, MARTIN

Small World / Martin Suter; trad.: Herta Spuhn. –

București: Humanitas Fiction, 2012

ISBN 978-973-689-452-7

I. Spuhn, Herta (trad.)

821.112.2-31=135.1

Tatălui meu

Când reveni, Konrad Lang găsi totul în flăcări; totul – în afara lemnului din cămin.

Locuia în așa-numita Vilă Koch, în orașul Corfu, la vreo patruzeci de kilometri nord de Kerkyra. Vila era de fapt un complex întortocheat, compus din camere, grădini, terase și piscine care coborau în cascade spre un golf nisipos. Mica lui plajă nu era accesibilă decât dinspre mare sau cu ajutorul unui soi de funicular, traversând toate nivelurile așezării.

De fapt, Konrad Lang nu locuia în vilă, ci în căsuța portarului, o clădire-anexă cu ziduri umede și reci, aflată în umbra păduricii de pini care străjuia aleea de la intrare. Konrad Lang nu era un oaspete al vilei, ci ceva în genul unui administrator al ei. Beneficiind de masă, casă și de o anumită sumă fixă, avea datoria ca vila să fie oricând pregătită pentru membrii familiei și pentru musafiri. Mai avea obligația să plătească salariile angajaților și retribuțiile meseriașilor ocupați permanent cu lucrările de întreținere. Atmosfera sărată și umedă nu-i pria clădirii.

De cultivarea pomilor fructiferi – câțiva măslini, migdali, smochini și portocali – precum și de o mică turmă de oi se îngrijea arendașul.

În timpul lunilor de iarnă, furtunoase, ploioase și destul de friguroase, Konrad nu avea practic nimic de făcut decât să meargă o dată pe zi la Kassiopi, pentru a se întâlni cu niște tovarăși de suferință, care-și petreceau și ei iarna pe insulă: un bătrân anticar englez, o nemțoaică, proprietara unui butic cu lucruri demodate,

un pictor vârstnic din Austria și un cuplu din vestul Elveției, care avea la rândul său grijă de o vilă. Stăteau la palavre într-unul dintre puținele localuri deschise și în afara sezonului și beau câte ceva, de obicei prea mult.

În restul timpului, nu făcea decât să se apere de frigul umed care-l pătrundea până la oase. Vila Koch, asemenea multor case de vacanță din Corfu, nu fusese concepută pentru iarnă. Căsuța portarului nu dispunea nici măcar de un cămin, ci doar de două calorifere electrice, pe care însă nu-i era permis să le pună în priză concomitent. Altfel, se ardea siguranța.

În consecință, se adăpostea în zilele și uneori și în nopțile din cale-afară de friguroase în livingul de la parterul destinat musafirilor. Era în largul său acolo, fiindcă în spatele șirului amplu de ferestre se simțea precum căpitanul unui vapor de lux: privirea îi cobora spre o piscină de un albastru-turcoaz, iar în dreptul ochilor se întindea nepăsătoare marea. În plus, avea parte de confortul unui cămin care funcționa cum trebuie și de avantajul unui telefon. Căsuța portarului fusese inițial destinată personalului de serviciu al aripii menite musafirilor, astfel încât apelurile telefonice puteau fi transferate aici: Konrad își putea imagina că se află în spațiul care i se cuvenea de drept. De fapt, conform indicațiilor Elvirei Senn, accesul în încăperile vilei îi era interzis.

Se întâmplase în februarie. Un vânt aprig de la răsărit scărmanase toată după-amiaza palmierii și acoperise soarele cu petice de nori cenușii. Konrad hotărî să se refugieze în livingul de jos și să asculte câteva discuri cu concerte pentru pian. Așeză niște lemne și o canistră de benzină în funicular și coborî.

De benzină avea nevoie pentru a aprinde focul. Comandase cu două săptămâni în urmă o încărcătură de lemn de migdal, care dădea multă căldură și ardea timp îndelungat atunci când era uscat. Dar lemnul ce i se livrase era umed. Nu exista altă metodă de a face focul: nu era prea elegant, dar era foarte eficient. Konrad mai procedase în felul acesta de zeci de ori.

Stivui în cămin câțiva butuci, turnă benzină deasupra lor și aprinse un chibrit. Apoi urcă iar cu funicularul, ca să-și aducă

din bucătărioara lui două sticle de vin, una de uzo umplută pe jumătate, măslină, pâine și brânză.

La întoarcere îi ieși în cale arendașul, care voia să-i semnaleze o porțiune în zid unde salpetrul atacase tencuiala.

Când coborî din nou cu funicularul, simți miros de fum. Își spuse că de vină era vântul care sufla dintr-un unghi neobișnuit dinspre mare în cămin, și nu-și făcu griji.

Dar când cabina se opri la parterul vilei, flăcările deja cuprinseseră totul, în afara lemnurilor din cămin. Era un ghinion, sau mai degrabă un nenoroc, cum și se întâmplă când ești cu gândul în altă parte: stivuișe butucii în cămin, însă apoi dăduse foc grămezii de lângă el. În absența lui, vâlvătaia se abătuse asupra grupului indonezian de statuete din lemn de *rattan*¹ și de acolo trecuse asupra *ikat*²-urilor de pe pereți.

Poate că incendiul s-ar mai fi putut domoli dacă, exact în clipa când Konrad Lang se pregătea să iasă din cabină, n-ar fi explodat canistra de benzină lăsată deschisă. Konrad făcu unicul gest rezonabil: apăsă pe butonul cel mai de sus.

În timp ce cabina urca încet, se umplea rapid de un fum înecăcios. Între nivelul al doilea și cel superior, cabina se smuci, se zgudui de câteva ori și apoi se opri.

Konrad își acoperi gura cu puloverul său și văzu cum fumul se făcea iute tot mai negru și de nepătruns. Cuprins de panică, umblă stângaci la ușa cabinei, izbuti cumva s-o deschidă, își ținu respirația și se cățără anevoie pe treptele paralele cu traseul funicularului. După numai câțiva metri atinse nivelul superior și se salvă; tușind și gâfâind, ajunsese la aer curat.

Vila Koch din Corfu fusese reamenajată și remobilată integral, cu scurt timp înainte de incendiu, de o arhitectă de interior olandeză. Așa că era ticsită de antichități din Indonezia și Maroc, de textile de aceeași origine și de alte kitsch-uri etnografice. Toată îngrămădeala aia ardea ca iasca.

1 *Rattan* – soi de palmier.

2 *Ikat* – cuvântul indonezian, cu sensul inițial de „a țese“, denumește aici un tip de stofă țesută manual, cu un complicat model decorativ.

Vântul împinse flăcările prin cabina funicularului în camerele de zi ale tuturor etajelor și de acolo în dormitoare și dependințe.

Când sosi mașina pompierilor, focul abandonase de-acum vila și vijelia îl gonia peste palmieri și ramurile de bougainvillea înspre pădurea de pini. Pompierii se mărginiră să împiedice extinderea flăcărilor asupra pinilor și a măslinilor din preajmă. Plouase prea puțin pentru acest anotimp.

Konrad se piti cu o sticlă de uzo în căsuța portarului. Abia când pinul regal din fața ferestrei sale explodează, încercuit de un mănunchi de vâpăi, ieși clătînându-se și privi de la distanță cum focul nimicea căsuța cea albă cu tot avutul său.

După două zile își făcu apariția Schöller. Se lăsă condus de Apostolos Ioannis, directorul filialei grecești a concernului Koch, pe la locul incendiului și scormoni ici și colo cu vârful pantofului prin molozul carbonizat. Renunță curând la carnetul de notițe. Vila fusese distrusă în întregime.

Schöller era asistentul personal al Elvirei Senn. Un bărbat subțiratic, meticulos, de vreo cincizeci și cinci de ani. Nu ocupa nici o funcție oficială în întreprindere, zadarnic i-ai fi căutat numele în registrul comercial, dar întruchipa brațul prelungit al Elvirei, și ca atare era temut până și de cei de la vârful concernului.

Konrad Lang se obișnuise să-și disimuleze frica de Schöller, tratându-l cu condescendența celui de origine mai nobilă. Deși Schöller era cel care-i transmitea indicațiile, Konrad reușea să mimeze că are cunoștință de ele ca și cum ar fi rezultatul unor precedente consultații confidențiale cu Elvira. Chiar dacă Schöller știa cu certitudine că toate contactele dintre doamna Senn și Konrad Lang se stabileau strict prin intermediul lui, îi lua în nume de rău aroganțului bătrân faptul că *la grande dame* a finanțelor elvețiene nu contenea să tragă sforile în favoarea lui, că-l plasase mereu, de-a lungul întregii sale vieți, undeva în bogat ramificatul ei imperiu și-l recomandase cercului ei internațional de cunoștințe ca însoțitor, administrator ori servitor bun la toate. Numai pentru că acesta își petrecuse câțiva ani din

tinerețe în compania fiului ei vitreg, Thomas Koch, Elvira se simțea obligată să-i garanteze, într-un fel sau altul, o anumită siguranță a existenței, dar să-l țină, ce-i drept, la distanță.

Lang constituia una dintre îndatoririle cele mai incomode din caietul său de sarcini. Schöller nutrea speranța că incendiul îi va oferi un motiv suficient pentru a rupe, o dată pentru totdeauna, această relație împovărătoare.

Ore în șir, Konrad Lang încremenise în bătaia luminii flăcărilor și în mijlocul agitației echipelor de pompieri. Se mișca un pic numai când simțea nevoia unei înghițituri din sticlă, ori când își băga capul între umeri, pentru că avionul pompierilor, vâjâind la mică înălțime deasupra pinilor, descărca un nou șuvoi de apă. La un moment dat sosi arendașul, însoțit de doi bărbați care doreau să-l chestioneze în privința incidentului. Când își dădură seama că Lang nu era în stare să răspundă la întrebări, îl duseră la Kassiope, unde-și petrecu noaptea într-o celulă a poliției.

La interogatoriul din dimineața următoare, afirmă că nu-și poate explica din ce pricină izbucnise focul. Nici măcar nu mințea.

Amintirile despre ceea ce provocase incendiul nu-i reveniră decât în cursul zilei – și doar treptat, pe bucăți. Dar deja refuzase cu indignare să-și asume orice vină și menținu această depoziție cu disperare. Poate că l-ar fi crezut în cele din urmă, dacă arendașul nu ar fi declarat că-l întâlnise pe Lang în după-masa precedentă, în drum spre parterul destinat musafirilor, cu o canistră de benzină în mână.

În consecință, Lang fu transportat, până la elucidarea suspiciunii de incendiere premeditată, la sediul principal al poliției din Kerkyra. Încă se mai afla acolo în timp ce Schöller, în camera sa de la Corfu Hilton International, făcea un duș pentru a se curăța de funingine, apoi se schimba de haine și-și lua o băutură tonică din minibar.

O oră mai târziu, Konrad Lang era scos din celulă și condus în biroul neprietenos unde-l aștepta asistentul Elvirei în

compania unui funcționar; petrecuse peste cincizeci de ore în arestul poliției și-și pierduse cu desăvârșire aroganța. Ținând în orice situație să fie corect îmbrăcat și bărbierit cu grijă, apărea acum într-o pereche de pantaloni de catifea reiată, pătată de funingine, în pantofi plini de noroi, într-o cămașă murdară cu o cravată boțită și în puloverul de cașmir cândva galben, folosit ca să nu-l sufoce fumul. Mustața lui, tunsă scurt, abia se mai deosebea de tuleiele de barbă, părul cărunt îi cădea în șuvițe dezordonate pe frunte, iar pungile de sub ochi arătau mai întunecate și mai mari ca altădată. Era confuz și mâinile-i tremurau, ceea ce nu se datora numai stării de șoc, ci și bruștei privări de alcool. Lang nu trecuse cu mult de șaizeci și trei de ani, dar în după-masa aceea arăta de șaptezeci și cinci. Schöller ignoră mâna pe care i-o întinse.

Konrad se așeză și așteptă ca Schöller să spună ceva. Dar Schöller nu spunea nimic. Își clătina doar capul, a muștrare. Iar când Lang ridică din umeri, cu un aer neajutorat, continuă să și-l clatine.

— Și-acum ce-o să fie? întrebă Konrad, în cele din urmă. Schöller tot își mai mișca muștrător capul, tăcând.

— Lemnul de migdal. Nu arde când e umed. A fost un accident, murmură Lang.

Schöller își încrucișă brațele într-o atitudine expectativă.

— Nu aveți idee cât de frig poate să se facă aici iarna, zise Konrad.

Schöller se uita pe fereastră. Se vedea amurgul unei zile superbe.

— Nu e o zi normală pentru anotimpul ăsta, zise Konrad. Schöller dădu din cap.

Lang se adresează funcționarului, care știa un pic de engleză.

— Spuneți-i și dumneavoastră că o zi ca asta e cu totul neobișnuită în acest anotimp.

Funcționarul dădu din umeri. Schöller se uită la ceas.

— Spuneți-le ăstora că nu sunt un incendiator. Altfel o să mă țină aici.

Schöller se ridică.

— Spuneți-le că sunt un vechi prieten de-al casei.

Schöller privi de sus în jos la Konrad Lang și își clătină încă o dată capul.

— I-ați explicat Elvirei că a fost un accident?

— O voi informa mâine pe doamna Senn.

Schöller se îndreptă spre ușă.

— Ce o să-i spuneți?

— O să-i recomand să facă un denunț.

— ...un accident, bâigui Konrad Lang din nou, pe când Schöller păreasa încăperea.

A doua zi, Schöller luă singurul avion care decola în afara sezonului de pe aeroportul Ioannis Kapodistrias spre Atena. Găsi o legătură acceptabilă și ajunsese după-amiaza târziu în biroul Elvirei Senn din Casa Stöckli. Așa numeau cei din familia Koch bungalow-ul din sticlă, fier și beton – construcția pe care Elvira o comandase unui eminent arhitect spaniol ca să aibă unde să se retragă la bătrânețe – situat în parcul Vilei Rododendron. Parcul cuprindea vreo nouăsprezece mii de metri pătrați de teren coborând în pantă lină: cărările întortocheate șerpuiau pe lângă nenumărate specii de rododendron și azalee și pe lângă mulțimea de copaci bătrâni. Biroul era, asemenea tuturor încăperilor casei, orientat spre sud-est și oferea o vedere superbă asupra lacului și a șirului de dealuri de pe malul opus, privirile ajungând în zilele senine chiar până la crestele Alpilor.

Elvira Senn fusese angajată la nouăsprezece ani ca bonă de Wilhelm Koch, fondatorul întreprinderii care-i purta numele. Era văduv; soția îi murise la scurtă vreme după nașterea unicului lor copil. Elvira se măritase curând cu Koch și se recăsătorise, la doi ani după moartea lui timpurie – de astă dată cu directorul executiv al firmei Koch, Edgar Senn. Acesta fusese un om capabil: în vremea războiului făcuse întreprinderea – o fabrică de mașini nu tocmai inovatoare, dar solidă – să înflorească. Producea piese de schimb (altfel nelivrabile) pentru automobile, motoare și mașini germane, engleze, franceze și americane.